

FRIGJØRINGEN AV FINNMARK.

117650

Av: Harry LIVSTROM.

Den 25. oktober 1944 ble K i r k e n e s befriet fra tysk okkupasjon av r u s s i s k e s o l d a t e r. Den 25. oktober 1984 inviterte DEN NORSKE REGJERING og UTLERESDEPARTEMENTET til fest i KIRKENES for å feire 40-års minne for denne befrielse.

Til denne minnefest var ingen norsk soldat, som hadde vært med på befrielsen av FINNMARK, invitert.

En slik minnefest av en befrielse som russiske soldater har vært med på, er en stor HØYTIDSDAG i SOVJETSAMVELDET, og den gir et stort bidrag til OPPDRAGELSE og UTDANNELSE av de russiske folk og er tillike med på å bygge opp FORDVARSVILJEN i dette land.

I NORGE blir en slik MINNEFEST nærmest betraktet som en OPPHISSELSE for en KRIG som er helt fremmed for det man kaller en norsk kultur og den demokratiske statsskikk vi mener å ha idag.

S o v j e t s a m v e l d e t hadde som motiv for sin befrielse av K i r k e n e s:

-
1. Å ødelegge enhver fly-og marinebase som hadde vært i bruk som baser i de store angrep som det tyske flyvåpen og den tyske marine hadde gjort mot de allierte konvoier som kom med forsyninger til SOVJETSAMVELDET.
 2. Å ødelegge enhver tysk militærmakt som kunne bli en fare for den finske by P E T S A M O som da var okkupert av den russiske krigsmakt, men senere skulle bli annektert av SOVJETSAMVELDET.

KIRKENES og SOR-VARANGER ble befriet fra tysk OKKUPASJON som en følge av dette. Når de russiske soldater hadde oppnådd dette, forlot de FINNMARK s l i k:

- A.: Den 7. februar 1945 forlot de russiske soldater frontlinjene mot de tyske soldater. I første rekke var de soldatene fra BERGKOMPANI 2 som overtok.
- B.: Den 25. september 1945 forlot de russiske soldater FINNMARK.

KJELL FJØRTOFT som er forfatter og journalist har høsten 1963 utgitt en bok som har tittelen:
AV ILLKYN FOR FRIHEIT::

Denne bok er utgitt av GYLDENDAL NORSK FORLAG a.s som også ville utgi, som bearbeidet bok det skrift som KRISTINVALIDEFORBUNDET hadde utgitt i 1963 med tittelen:

DET GLEMTE KOMPANI::

2. BERGKOMPANI og relasjonen av FINNMARK.

I denne bok og i de mange pressekonferanser Kjell FJØRTOFT og hans mange medskribenter har hatt for å øke salget av denne bok, hvortil ingen soldat fra BERGKOMPANI 2 er invitert eller har hatt kjenskap til, fremsetter Kjell FJØRTOFT og hans medskribenter:

tre hovedteser,
de er:

1. KONG HAAKON 7. OG REGJERINGEN NYGAARDSVOLD, HADDE LOVET FINNMARKINGENE:

A. Å SENDE MAT,

B. Å SENDE SOLDATER SOM KUNNE FORHINDRE NEDBRENNINGEN AV FINNMARK.

INTET BLE GJORT.

2. DE ALLIERTE LURTE FINNMARKINGENE - IDET INVASJONEN BLE SATT I GANG I NORMANDY OG IKKE I FINNMARK, ELLER FOR Å BRUKE KJELL FJØRTOFT'S EGNE ORD:
::: BLE FINNMARK OFRET I SPELLET MELLOM STORMAKTENE I KRIGENS SLUTTFASE?:::

3. SOLDATENE I BERGKOMPANI 2, BLIR UT-SATT FOR EN VOLDSON KRIK.

KJELL FJØRTOFT HEVDET AT HANS OPPGAVE OG HANS MOTVIV ER Å KLE AV DEN MYTE SOM SKAL HA DANNET SEG OM AT DET VAR SOLDATENE FRA BERGKOMPANI 2 SOM BEFRIDDE FINNMARK. HAN HEVDER AT DET VAR IKKE DET, MEN AT DE VAR DE RUSSISKE SOLDATER SOM BEFRIDDE FINNMARK.

KJELL FJØRTOFT OG HANS MEDSKRIBENTER HAR GITT GRUNNLAG FOR ANDRE TIL Å ÆREKRENKE SOLDATENE I BERGKOMPANI 2. NÅ BLIR DE BESKYLT FOR VOLDTEKT OG ANDRE OVERGREP MOT FINNMARKS KVINNER OG UNGJENTER.

KONG HAARON 7. sendte så ut over LONDON RADIO et o p p r o p
den 26. o k t o b e r 1 9 4 4 til FINNMARKS BEFOLKNING. Det
led slik:

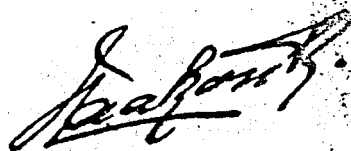
FRA KONGEN

Min regjering traff for en tid siden med mitt bifall avtale med Sovjet-Russlands regjering om militært samarbeid for det tilfelle at krigssituasjonen skulle utvikle seg derhen at sovjet-russiske stridskrefter kom til å operere på norsk territorium. Denne situasjon foreligger nu. Sovjet-russiske stridskrefter kommer til Norge for å kjempe mot den felles fiende. Det er meg en særlig glede å kunne meddele at norske styrker vil ta del i operasjonene sammen med de sovjet-russiske tropper, og således atter kjempe på norsk jord.

Sovjetsamveldet ble, likesom Norge, angrepet av Tyskland, og det er som våre allierte at de sovjet-russiske styrker kommer til Norge. Vår avtale med Sovjetsamveldet fastslår at etter hvert som den militære situasjon tillater det, vil norsk administrasjon og rettspleie igjen tre i virksomhet i sitt fulle omfang. Avtalen forutsetter enn videre at militære og sivile norske tjenestemenn, utpekt av min regjering, vil samarbeide med de russiske befalingsmenn for å lette gjennomføringen av de militære operasjoner og overgangen til normale forhold under norsk administrasjon.

Vi har hatt tallrike vidnesbyrd om den sovjet-russiske regjering og det russiske folks vennskap og sympati for vårt land. Og vi har med beundring og begeistring fulgt Sovjetsamveldets heroiske og seierrike kamp mot vår felles fiende. Det er enhver nordmanns plikt å yte våre sovjet-russiske allierte den størst mulige støtte.

Folket i det nordligste Norge har inntatt den samme faste nasjonale holdning som folket i den øvrige del av landet, og det vil også være villig til å bære de ofre og til å vise det samhold og den disiplin som er nødvendig for å sikre seiren. Jeg sender en varm hilsen til folket i nord med takk for dets trofasthet og fedrelandssinn. Jeg gleder meg sammen med hele det norske folk over at vi nu tillitsfullt kan si at befrielsen av vårt land er begynt. Krigens siste fase kan føre med seg nye vanskeligheter og nye ofre. Men seiren nærmer seg dag for dag.

I dette opprop fra KONG HAAKON 7. og heller ikke i oppropet fra statsminister JOHAN NYGAARDSVOLD finnes en slavelser om at det skulle sendes:

a. mat

b. soldater som kunne forhindre nedbrenningen av FINNMARK.

I OPPROPET fra KONG HAAKON 7. står det bl.a.:

:: Det er meg en særlig glede å kunne meddele at norske styrker vil ta del i operasjonene sammen med de sovjet-russiske tropper, og således atter kjempe på norsk jord. ::

Til pkt. a skal jeg bemerke:

Det var sovjetsamveldets folkerettslige plikt å sørge for mat i de områder som deres soldater invaderte.

Finmarks befolkning kunne ikke vente dette, idet denne befolkning hadde vesentlig mer mat enn folket i SOVJET-SAMVELDET, og dertil kom at befolkningen i FINNMARK og SÆRLIG i KIRKENES og SØR-VARANGER, hadde en langt større mulighet til å skaffe seg mat fra hav og land enn folket i SOVJET-SAMVELDET.

Til pkt. b. skal jeg bemerke:

Det er et faktum som man må ta med i enhver beretning som knytter seg til krigen som NORGE var med i over årene 1940-1945. :

:: DET VAR VESENTLIG FLERE NORSKE BORGERE SOM
FRIVILLIG MELDTE SEG TIL TJENESTE FOR:
ADOLF HITLER OG HANS KRIGSMAKT
ENN FOR KONG HAAKON 7. OG HANS KRIGSMAKT.

DETTE GJELDER OGSÅ FINNMARKINGENE.

NÅR MAN KALLER DETTE LANDSVIK, SÅ VAR DETTE ET MEGET OMFATTENDE LANDSVIK.

NÅR MAN SKRIVER OM FRIGJØRINGEN AV FINNMARK, BØR MAN UNDERSØKE DE DOKUMENTER SOM FINNES VED RIKSARKIVET I OSLO OG SOM FORTELLER OM DE VANSKELIGHETER SOM OPPSTOD AV DET ENKLE FAKTUM AT DET VAR MINST 2 FORSKJELLIGE VERDENER, SOM MØDTES I DENNE FRIGJØRINGSKRIG.

KJELL FJØRTOFT OG HANS MEDSKRIBENTER HAR BRUKT FORSKJELLIGE TALL FOR Å FORTELLE OM TRAGEDIER I FINNMARK, DA DE TYSKE OKKUPANTER VILLE TVANGSEVAKURERT BEFOLKNINGER DER. NOEN STEDER HAR DE OPPLYST AT DET VAR 75 000 FINNMARKINGER SOM SKULLE TVANGSEVAKUERES. ANDRE STEDER OPPLYSER DE AT DET VAR:

A. SOM BLE TVANGSEVAKUERT.....45 000
B. SOM FLYKTET TIL FJELLS.....22 000 = 67 000 BORGERE.

LA OSS SE LITT PÅ VIRKELIGHETEN:

FOLKETALLET I FINNMARK I 1944.

FOLKETALLET I FINNMARK VAR I:

1930.....53 308 HJEMMEHØRENDE.
1960.....71 982 "

DEN PROSENTWISE ANDEL AV LANDETS BEFOLKNING VAR I DISSE ÅR:

1930.....1,90 %
1960.....2,00 %

VED FOLKETELLINGEN DEN 3.12.1946 VAR DET I FINNMARK:
58 790 HJEMMEHØRENDE.

INTERPOLLERER VI, FINNER VI AT DET HØSTEN 1944 VAR HJEMMEHØRENDE I FINNMARK 58 105 BORGERE.

FORSKJELLEN PÅ FJØRTOFT + MEDSKRIBENTERS TALL OG VIRKELIGHETEN ER 75 000 - 67 000 OG 58 105 = OMLAG 17 000 - 9 000. DET ER LITT AV EN FORSKJELL I EN BERETNING OM FRIGJØRINGEN AV FINNMARK.

LA MEG FØRST SE LITT PÅ M A T E N, ELLER DEN 1. HOVEDTESE FRA KJELL FJØRTOFT & CO. HAN HEVDER DER AT KONGE- OG REGJERING HADDE LOVET FINNMARKINGENE Å SENDE MAT, MEN DET BLE IKKE GJORT. FAKTUM ER OGSÅ AT DE SOM BESØKTE FINNMARK UMIDDELBART EFTER KRIGENS SLUTT, KAN FORTELLE OM AT FINNMARKINGENE NOKSÅ GENERELT HEVDET AT DE UNDER DENNE FRIGJØRINGSKRIG IKKE HADDE FÅTT ELLER HATT MAT.

JEG SKAL SENERE DOKUMENTERE AT DEN NORSKE AMBASSADØR I MOSKVA, ROLF ANDVORD DEN 18.10.1944 KL 1900 VAR KALT TIL DEN RUSSISKE UTENRIKSMINISTER SOM DA HADDE FORTALT HAM AT RUSSISKE SOLDATER I DEN NÆRMESTE FREMTID VIL KRYSSER DEN NORSKE GRENSE. DEN 30.10.1944 BLE DE FØRSTE SOLDATER SENDT FRA STORBRIANNIA TIL RUSSLAND, OG DET BLE SENDT 2 KONVOIER SOM HAR BETYDNING FOR DENNE FRIGJØRINGSKRIG. DET VAR:

- A. OKTOBERKONVOIEN med krysseren HMS : BELLONA.
B. NOVEMBERKONVOIEN " " " : BELLONA.

I denne forbindelse er jeg bare interessert i NOVEMBERKONVOIEN fordi den laude ned seg de minesveipere som skulle bringe mat til KIRKENES i skytteletrafikk med LIINAHAMARI. Denne novemberkonvoi bestod av, foruten krysseren HMS : BELLONA:

1. HANGARSKIP: HMS : CAMPANIA:
HMS : NAIRANA:
2. 8 'Fleet' destroyere.
3. 8 andre jagere.
4. 30 handelsskip.
5. De norske marinfartøyer: a. TUNSBURG CASTLE.
b. EGLANTINE.

NOVEMBERKONVOIEN forlot SCAPA FLOW den 30.11.1944 og ankom til:

- a. MURMANSK
 - b. ARK ANGELSK
- den 7.12.1944.

Med denne novemberkonvoi var tre minesveipere:

1. KARMØY.
2. JELØY.
3. TROMØY.

Den 4. minesveiper ØSØY hadde fått kjeleskade og kom noe senere til KIRKENES.

Disse 4 minesveipere gikk i skytteletrafikk mellom KIRKENES og LIINAHAMARI for å bringe mest mulig mat til KIRKENES og SJØR-VARÅNGER og FINNMARK.

De tre minesveipere kom til KIRKENES den 3.12.1944.

SAMTIDIG ble det brakt store mengder mat på landevei fra LIINAHAMARI til KIRKENES.

Den 22.1.1945 begynte de store lasteskip å komme til KIRKENES med mat. De var:

-
- 22.1.1945 SS IDEFJORD.
 - 26.2.1945 SS SKIENSFJORD.
 - 5.4.1945 SS IDEFJORD.
 - 26.4.1945 SS KRONPRINSEN.
 - 18.5.1945 SS KONG HAAKON 7.
 - 4.6.1945 SS ROALD AMUNDSEN. (den var på 10 521 tons).
 - 4.6.1945 SS IVARAN.

Derefter kom SS THORA ELISE, som var den største

Til 1. februar 1941 var det notert innkommet matvarer til KIRKENES i disse mengder:

Korn.....	287	ton.
Marinert kjøtt og grønnsaker.....	64	"
Marinert kjøtt.....	129	"
Terrebell.....	28	"
Bjeks.....	737	"
Mel.....	928	"
Sukker.....	201	"
Salt.....	76	"
Kaffe.....	71	"
The.....	2	"
Kakao.....	3	"
Gjer.....	3	"
Vitaminmjokolade.....	43	"
Bønner.....	50	"
Havre.....	76	"
Mis.....	160	"
Sigaretter og tobakk.....	6	"
Potetmel.....	27	"
Sirup.....	25	"
Olje.....	11	"
Erter.....	10	"
Tørrede egg.....	1	"
Appelsinsaftgele.....	3	"
Rosiner & dadler.....	2	"
Kraftfor.....	60	"
May.....	99	"
Bensin, olje og Diesel.....	1245	"
Såpe.....	36	"
Medisinsk utstyr.....	50	"
Klar, sko og ulltepper.....	147	"
Vissenhytter.....	110	stykker = 395 tonn.
3 tons lastebiler.....	25	"
Div. fiskeutstyr.....	149	tonn

= til sammen 5 124 ton
+ 25 - 3 tons
lastebiler.

Det er altså bare kommet et lasteskip SS :: IDEFJORD :: Det er ikke medregnet de matmengder som kom med:

1. De 4 minesveipere som gikk i skytteltrafikk mellom KIRKENES og LIINAHAMARI.
2. Landeveistransport fra LIINAHAMARI og KIRKENES.
3. Den fisk som ble fisket fra havet.
4. Flyveren Bernt BALCHENS transporter fra SVERIGE.
5. Den reinslakt som kunne hentes fra:

- a. KATOKEINO = 15 000 rein
- b. KAUTOKEINO = 20 000 "

} iflg. rapport av en konferanse mellom generalltn. SCHERBAKOB og oberst DAHL av 17.12.1944.

SOM KONKLUSJON kan jeg si dette:

INGEN by eller noe l a n d o m r å d e i verden, fikk i disse k r i g s t i d e r så mye mat og utstyr som KIRKENES og FINN-MARK.

Det burde inngå som pensum i alle skoler i FINNMARK, at slik var det.

Det er meget forbausende at det er mulig å skrive beretninger om frigjøringen av FINNMARK, uten å nevne:

at den mat som ble sendt til FINNMARK i denne krigstid.

Verrre er det når man fortier dette faktum og derefter sogar bygger beretninger på hvor elendig forholdene var for Finnmarkingene.

Faktum var for enhver som ville se det og ville være ærlig, at FINNMARK fikk mer mat fra sin KONGE og SIN REGJERING enn noen annen i denne krig.

Det må være klart for enhver at 8-10 000 borgere gjør en vesentlig forskjell på tallet på de som skal forsørges.

Det må videre være minst mangelfullt når man i slike beretninger helt fortier det faktum at sjøfolk brakte all denne mat i de vanskeligste konvoier fra Storbritannia og U S A. Det var tale om konvoier som hadde fortjent egne beretninger. Det begynte med P Q konvoiene. Disse konvoier har betegnelsen Q P fra MURMANSK. De fikk en annen betegnelse som var J W til MURMANSK og W J tilbake. I en av konvoiene P Q 17 som bestod av 35 handelsskip, ble omlag 30 senket.

Jeg skal så gjengi en fotokopi av den rapport som kaptein A. ANDRESEN avgav da han kom til LONDON i mars 1945. Kaptein A. ANDRESEN var kaptein på SS : I D E F J O R D :: som var det første lasteskip som kom til Kirkenes. Denne rapport burde selvsagt ha vært studert av enhver som vil skrive om frigjøringen av FINNMARK. Den forteller mer om denne frigjøring enn alt det som hittil er skrevet om denne frigjøring.

Hva er grunnen til at Kjell FJØRTØFT som hevder at han har funnet det som universitetshistorikere ikke har funnet, ikke har funnet denne rapport som han måtte vite eksisterte. Rapporten burde selvsagt ha vært presentert i alle høyere skoler hvor man studerer frigjøringen av FINNMARK :

KAPTEINEN TIL NORD-NORGE

MIGRADERT

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

15-3-45

London, den 5. mars 1945.

H. 588 ARKIV LII.

"IDEFJORD" avgikk i konvoi fra Loch Ewe den 20. desember 1944 og ankom til Murmansk den 6. januar. Intet u-vedvænlig hendte på reisen. Båten blev liggende ved kai i Murmansk til den 13. januar for å vente på konvoi til Kirkenes, og i mellestiden ble det lastet fra lektore et kvantum s-kgods ("said to be" 140 tonn) tidligere lossat i Murmansk, og bestemt for Kirkenes. Kapteinen opplyste at han hadde nektet å kvittere for mottagelsen av et angitt kvantum på 140 tonn, idet det tydeligvis var stor manke.

Båten avgikk fra Murmansk den 19. januar med norsk og russisk eskorte, og anløp Linaahemmar fra 20. til 22. den ankom Kirkenes den 22. januar. Reisen fra Murmansk til Kirkenes foregikk på innsiden av minefeltet i en smal sveipet renne, og man gikk bare om dagen og i rimelig vær.

I Kirkenes fortøyet "IDEFJORD" ved den eneste brukte kai. Dette er en trekai som kapteinen opplyste var bygget av tyskerne. Den var imidlertid delvis ødelagt, og på grunn av huller i kaien kunne lossing ikke foregå til kai fra 1-luken og 5-luken. Fra disse 2 luker ble det imidlertid loss på utsiden til skøyter, hvorav det under "IDEFJORD"s opphold i Kirkenes ankom flere, spesielt en stor skøyte som kom direkte fra Lofoten.

Kapteinen sa at reparasjonsarbeidet pågikk på kaien, og at det sannsynligvis nu vil være mulig å loss til kai fra alle lukene.

ene bomber, som var det eneste middel på øiene. Både Murmansk og Kirkenes er omgitt av godt befestet med antiluftskytskanoner. Murmansk er en god og sikker havn, men svært dyrt for anløp.

Malmtestinsen hadde kapteinen ikke noe kjennskap til, men han mente at det ville bli en ganske store vareskiftebetar også fordi, som det var blitt nevnt for ham deroppe, det kunne vere et diplomatisk spørsmål hvis russerne insisterte på å betrakte alt materiell som krigsbytte. Kapteinen opplyste at de russiske militære myndigheter var usedvanlig elskverdige, og de blandet seg ikke inn i de norske myndigheters disposisjoner i Kirkenes, bortsett fra at man teoretisk måtte ha russisk pass for å komme iland fra båten. Kapteinen nevnte at han alene hadde et pass som ga ham lov til å gå iland natt og dag, og at det forøvrig bare ble utdelt 6 pass til offiserene og mannskapet. I Murmansk var det tydeligvis overhodet ikke tillatelse for mannskapet til å gå iland.

Om forholdene generelt i Kirkenes mente kapteinen at det nok hadde vært endel vanskeligheter til å begynne med, særlig før "IDREFJORD"s ankomst med forsyninger. Det sket også vanskeligheter et et rasjoneringsystem måtte settes igang, men man regnet med at det ville ta minst 14 dager før forskjellige varer kunne bli distribuert på normal måte. (Hvor det var direkte nød ble dette selvfølgelig øyeblikkelig avhjulpet). Det var meningen at rasjonene skulle vere de samme som under den tyske okkupasjon, mens "IDREFJORD" lå i Kirkenes, ble vaktholdet, inklusive vakthold på øien, overtatt av norske polititropper fra Sverige. Om leveforholdene gjorde kapteinen oppmerksom på at det var meget vanskelig å få utført arbeide mot kontant betaling, idet en rekke arbeidere under den tyske okkupasjon kunne ha tjent så meget som kr. 150.- pr. dag, og det ble sagt at enkelte hadde så meget som 70-

Et spørsmål om det eventuelt gikk an å la en båt stå på grunn under lavvann, opplyste kapteinen at han ikke fant dette tilrådelig. Han nevnte at "IDEFJORD" ikke hadde ankrene til av hensyn til fare for å komme i kontakt med eventuelle ukontrollerte miner. Det ligger flere sunne tyske båter i havneområdet, på 2 av dem stiger overbygningen over vannet, men kapteinen mente at vrakene ikke innebar noen større fare for navigeringen, idet det allikevel var tilstrekkelig plass til å manøvrere.

Kapteinen beklaget seg sterkt over at det i radiø fra London den 17. januar får ble opplyst at en norsk forsyningsbåt da lå i nord-norsk havn. Etter kapteinens mening var dette den direkte foranledning til et angrep fra tysk ubåt ved 17.30-tiden om aftenen den 2. februar da 2 torpedoer ble sendt gjennom en fiende i torpedonetten. På grunn av gal inn-siktning eksploderte imidlertid begge torpedoene på stranden noe i forkant av "IDEFJORD".

Båten gikk fra Kirkenes den 10. februar og anløp Linahamar for å losse 3 motorbåter som var tatt på dekk etter ankomst fra russerne i Kirkenes. I Murmansk lå "IDEFJORD" og ventet til den 17. februar da den avgikk i sydgående konvoi med den eskorte som hadde fulgt "SKJENSFJORD"-konvoien nordover. Nedreisen var anstrengende med meget dårlig vær og angrep fra tyske fly og undervannsbåter. Kapteinen hadde før avgang Kirkenes gjort oppmerksom på at endel av ballasten måtte skiftes opp i mellomdekket for å undgå at båten skulle slingre for meget på veien sydover. Imidlertid var det bare lyktes ham å få folk til å skifte 100 tonn, hvilket var utilstrekkelig.

Om Murmansk opplyste kapteinen at av bebyggelsen står det neppe mere enn ca. 1/4-del igjen. Skiene er imidlertid mere enn 8-10 båter kunne

"IDEFJORD" begynte losse tydeligvis etter an-
 kkomsten til Kirkene, som på grunn av mangelen på landtransport
 gikk det temmelig sakte til i begynnelsen. Det ble benyttet
 endel gamle biler hvis motorer var noe upålitelige. Imidler-
 tid hadde "IDEFJORD" end et antall 4-2juls drevne lastebiler
 som ble losset først og som etterhvert som de kom igang sette
 farten på lossingen betydelig opp. Gjennomsnittlig losset
 "IDEFJORD" 200 tonn om dagen. Kapteinen mente at kvantumet
 var avhengig først og fremst av transporten videre innover
 land, og han trodde "BAIKHSFJORD" ville kunne losse sin over
 en halv gang til så store last på like mange dager som
 "IDEFJORD" brukte.

Kapteinen nevnte at det ble arbeidet alle dager fra
 kl. 6 til kl. 14 og igjen med nytt skift fra kl. 14 til kl. 22;
 alt i alt var det 150 mann på hvert skift inkludert bilenes
 chauffører etc. etc. Folk fra land gjorde alt arbeid med los-
 singen inklusive winch-kjøringen, men den undtagelse av skipets
 egne folk tok seg av lossingen av de tunge laster som var stuet
 i nr. 2 rum. Til dette blev den store 30 tonns-bom ved 2-luke
 brukt.

Som mottager av den sivile last opptrådte en hr. Över-
 sehl fra Vadsø, og kapteinen forstod at han også arrangerte
 med losse-arbeiderne og forstod betalingen av dem; kapteinen
 trodde de fikk kr. 2.50 pr. time. Med hensyn til varene for
 de militære og for marinen, så tok disse myndigheter mere eller
 mindre selv vare på sitt. Varene ble lagret rundt om på for-
 skjellige steder i distriktet, vesentlig i fjellene, og endel
 ble kjørt opp til Bjørnvatn. Kapteinen opplyste at Syd-
 Varanger's jernbane er i bruk, og han mente de forskjellige
 legerum var tørre og gode; legene ble ikke brukt til
 behandling av varer som ikke tåler frost.

Med hensyn til en skulptur 21 fots-høi, opplyste kap-
 teinen at det var en 3-10 fots forskjell på høy- og lavvann

reparasjon etter betaling i varer. Det var på en av
tyverier under "IDEFJORD"s lossing i Kirkenes, bortsett fra
et innholdet av en av livbåtene ble stjålet, formodentlig
av folk fra en av skytterne som lå langs siden.

Under oppholdet i Kirkenes ble kapteinen anmodet, og
ble med på, å levere 50 tonn olje til en av den norske marines
korvetter. Kommandørkaptein Hostvedt hadde lovet at "IDEFJORD"
skulle få dette kvantum igjen i Murmansk før avgang derfra, men
det viste seg imidlertid at spørsmålet måtte refereres til
Moskva, og båten hadde ikke tid til å vente på svaret. Ved an-
komst Loch Ewe hadde "IDEFJORD" derfor bare 20 tonn igjen, og
dette var grunnen til forsinkelsen som ble forårsaket av at
båten måtte ta 50 tonn olje ombord før den kunne fortsette til
Glasgow.

7.3.45.

K. Brakhus
A.M. Hansson

Det finnes i RIKSARKIVET i OSLO tre omfattende rapporter fra byråsjef Thore BOYE som var sendt til FINNMARK av statsminister Johan NYGAARDSVOIG. Disse rapporter er:

1. 14.2.1945.
2. 28.2.1945.
3. 4.3.1945.

Disse rapporter må absolutt bli pliktig pensum for enhver som vil studere frigjøringen av FINNMARK i de siste skoleklasser og ved UNIVERSITETENE.

Man reiser ofte tvil om riktigheten av slike rapporter. Disse rapporter forblir ofte skjulte i lange tider. Når de så blir gjort kjente, er mange av "de levende vitner" døde og man får tvil om innholdet.

I en av sine rapporter blir det skrevet dette om en hendelse som har fått en stor betydning for : sannferdigheten :: av en slik rapport:

:: Det grøelste eksempel gir formodentlig kullhaugene på JAKOBSNES i SØR-VARANGER. Før jul var det alminnelig kjent at det var fare for at kullhaugen, som etter sigende var på henimot 10 000 tons, ville ta fyr ved selvantendelse. Hvis nemlig kullhaugen ble 'hermetisk' lukket ved frøst og sne ville det utvikle seg varme under is- og snedekket slik at antendelsestemperaturen ville bli nådd. Det var derfor nødvendig å få kullhaugen spadd om.

Alminnelig arbeidsplikt var innført og myndighetene på KIKRKENES gav et passende antall menn pålegg om å spa haugen om. De møtte imidlertid ikke frem. Til slutt måtte de militære gripe inn, og en tropp soldater ble beordret ut.

Manskapene på en skøyte som skulle transportere rektet, imidlertid å gå, og kun en underretning fra MARINEN om at fartøyet ville bli overtatt av MARINEN hvis menneskapene ikke gikk godvillig, : overtalte folkene.

Soldatene kom imidlertid for sent frem, idet selvantendelsen allerede var inntrådt.....

Denne beskrivelse av hva som hendte da kullhaugene på JAKOBSNES begynte å brenne er sann, og det vet jeg fordi jeg var der. Det har aldri fra noen soldats side kommet noen bemerkning om dette, idet vi fullt ut skjønnte hva som skjedde. Men det var meget underlig å møte den påstand, at nå hadde man vært under tysk trelldom så lenge, man ville ikke finne seg i mer kommandering.

fortsetter så ved 1.del av mitt notat og kommer til 2.avsnitt
under punkt 1. Disse hovedteser har Kjell FJØRTØFT og hans med-
skribenter beredt ut:

KONG HAAKON 7. og REGJERINGEN NYGAARDSVOLD skulle ha
jakk FINNMARKEGENE å sende norske soldater til
Finmark slik at nedbrenningen kunne stoppes.

Jeg viser så til s. 3 foran hvor KONG HAAKON 7.sin proklamasjon
er gjengitt. Denne er sendt ut over bl.a. LONDON RADIO den 26.10.1944
Regjeringen NYGAARDSVOLD's proklamasjon har et liknende innhold. Ikke
i noen av disse proklamasjoner står det noe om at det skulle bli
sendt norske soldater til FINNMARK slik at nedbrenningen kunne stop-
pes. I KONG HAAKON 7.sin proklamasjon står det bl.a.:

:: Det er meg en særlig glede å kunne meddele at
norske styrker vil ta del i operasjonene sam-
med de sovjetrussiske tropper, og således atter
kjempe på norsk jord.::

På s. 60 i sin bok har Kjell FJØRTØFT bl.a. skrevet:

:: 1 LONDON slår det ned som en bombe at Den Røde Armee
har fortsatt sitt stormangrep mot den 20. bergarmee
inn i Øst-FINNMARK, og at den første russiske soldat
har passer grense JAKOBS ELV om formiddagen den 18.
oktober. SENT PÅ KVELDEN får NORGES ambassadør i MOSK-
VA, ROLF ANDVORD, beskjed om dette av utenriksminister
MOLOTOW. ::

La oss så se litt på de faktiske forhold:

Den norske ambassade i MOSKVA sender denne melding til LONDON:

Utenr. Dept. Utenriksdepartement
F.O.

Jnr. 22051/44.

GJENPART 3

Melding fra Ambassaden Moskva.

Relatert til Utenr. Dept. Saksnummer 21660/44.

UD Jnr. 21660/44.

Svar. blev mottatt av Molotov 18 oktober kl. 19. Denne uttalte
at med stor glede godtar den sovjetrussiske regjering alle fire punkter
i den norske henvendelse. Ikke noe kan være bedre enn det samarbeid som
tyskerne som foreslås av den norske regjering. Vi vil gi dem enhver
hjelp og politisk støtte og alt som ønskes og trengs. Det kan bli
aktuelt for oss i aller nærmeste fremtid å forfølge tyskerne inn i
Norge, og da vil det være av viktighet både overfor verden og overfor
det norske folk at det daltas fra norsk side og at flere tyske soldater
det norske flagg over fri norsk jord.

Den berørte til den norske utførelse av planene til avslutning av den overenskomst som er foretatt i artalen av 16 mai, henviser Molotov Andvord til Utenriksministeriet og den sovjet-russiske generalstab.

Andvord fortalte Molotov og ga uttrykk for sin glede over at det norske og det russiske syn falt så helt sammen. Vi så det som en nødvendighet å talte ved dette høye.

Andvord sa deretter at han som Molotov visste, skulle reise til London for noen dager, men at han ett samme aften telegrafererte om den fullstendige enighet som heravet på alle punkter, og om at den norske regjering må uten opphold måtte sende militære til Sovjet-Samveldet. "Ja, gjør det", svarte Molotov. Det gjælder nå å handle raske.

En merkelige hjertelig tone preget samtalen.

Etter Andvords sening turde det første skritt som må tas, være å få britisk samtykke til å sende en hurtig krysser eller fly med militærmisjonen og spesialtropper for eksempel til Petsamo. Når saken er i orden fra britisk side, må en naturligvis ordne utførelsen i praksis i samråd med de sovjetrussiske myndigheter.

Av denne melding fra den norske ambassade i MOSKVA fremgår følgende:

1. Den norske ambassadør i MOSKVA, Rolf ANDVORD hadde et møte hos den russiske utenriksminister MOLOTOV den 18. oktober, kl 1900 i 1944.
2. I dette møte fortalte den russiske utenriksminister MOLOTOV, at det kunne bli aktuelt for de russiske stridskrefter å følge de tyske stridskrefter og derved måtte krysse den norske grense.

Derved skal jeg bemerke:

- a. Det har ofte vært skrevet at den russiske utenriksminister MOLOTOV meddelte den norske ambassadør Andvord at russiske soldater ville krysse den norske grense.

Dette er ikke tilstrekkelig riktig.

Det faktum er ikke bare skrevet av Kjell BJORTOFT, men bekreftet av mange, at:

- i. russiske soldater hadde allerede den 15. oktober 1944 kl 1900 om morgenen krysset den norske grense ved GRENSE JAKOBSELLV, men hos den russiske utenriksminister MOLOTOV ble sagt kl 1900 samme dag at de russiske soldater i nær fremtid.

For å få klarhet i det som senere kom til å hende, går jeg til en melding som er meddelt av major L.C. ROLSTAD, som lyder slik:

(Copy. 3 sampls.)- /RS.

NORWEGIAN MILITARY MISSION.

DEN NORSKE MILITAÆRMISJON.

J.m. 1019/44.

TOP SECRET

COPY

Ekspl.nr. 1

(3 sheets in all)
Exempl. nr. 1 of 2 of T.O.
- 3 of original.

Meddelt av major L.C. Rolstad (stabsjef i Nor.M.M.) i Scottish Command:

19 Oct 44. 1900 hrs.

Message from Gen Hansteen for Gen Thorne.

TOP SECRET

As the result of a demarche made by the Nor. Ambassador to the USSR; Mr. MOLOTOV saw him on 18 Oct 44 and stated as follows (gist of statement only):

The SSR welcomes your suggestions and wishes that all four of them be implemented.

- (1) That Nor. Mil. Forces from Sweden be sent to the USSR to take part with Russian tps when they shortly pursue the Germans into Norwegian territory.
- (2) That Nor. Mil. Forces from Sweden be sent to Finland to participate with the Finnish Forces fighting the Germans there.
- (3) That initiative be taken by the Nor. authorities for a Nor. force from the U.K. to be sent immediately to, for instance, Petsamo in a cruiser or equivalent.
- (4) That a Nor Mil Mission be sent to the USSR forces entering NORWAY.

Every possible help will be given by the USSR. to implement these moves.

It is imminent that Soviet tps enter Norwegian territory and the Soviet authorities wish that Norwegian representative shall follow them so as to represent Norwegian authority and hoist the Nor. flag over Nor. soil.

Immediate negotiations are also wished for to implement the military treaty of 18 May 44.

As a result the Nor. Foreign Minister is proceeding to STOCKHOLM with a view to negotiations with the Russians and the Swedes.

/Gen Hansteen ..

- 2 -

Gen Hansteen proposes:

- (1) That the Mil Force Cond Force 134 obtains the consent of SHAEF (possibly the War Office) to
 - (a) send immediately a Nor.token force to Petsamo from the U.K.
 - (b) a small Nor Mil Mission to MURMANSK or PETSAMO - if possible by air,
- (2) To send Nor troops from SWEDEN thus:-
 - (a) two Res.Police Bns to FINLAND,
 - (b) one Res.Police Bn. to USSR.

A.T.

(signed) (= Andrew Thorne.)

Overenst. med opplest tlgr.fra Ambassadör Andvord.

20/10-44. W.H. (sign.)

*Pell avsk.
Rakel Suverin.*

Av dette notat fremgår det at:

- a. Regjeringen NYGAARDSVOLD hadde gjort en d e m a r c h e overfor Sovjetsamveldet og i denne foreslått at:
 1. en militæravdeling blir sendt fra SVERIGE til SOVJETSAMVELDET for sammen med russiske soldater å forfølge de tyske soldater inn i NORGE.
 2. en militæravdeling blir sendt fra SVERIGE til FINNLAND for derfra å bekjempe de tyske soldater sammen med de finske soldater.
 3. initiativet blir tatt av norske myndigheter til å sende norske soldater fra Storbritannia til PETSAMO eller andre steder.
 4. en norsk militærmisjon blir sendt til Sovjetsamveldet for å gå videre inn i NORGE.